

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadásként
 vagy megörökítésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Ha a nagyhatalmak találkoznak!

(P. A.) Egy kis német csatahajó megjelenik egy afrikai kis kikötő előtt s az egész világ börczéi, mintha csak földrengés remegtette volna meg őket, lélegzetfojtva lesik az eseményeket. A levegő telve várakozással, mindenki ideges, az értékek csökkennek s a várakozás kínos percei állanak be. Pedig csak egy kis hadihajócskáról van szó, egy parányi kis szörnyetegről, melyen csak egy ismétlődő ágyú s 125 kiképzett tengerész katona van. S ime mégis milyen ribbilit keltett az affair.

A német nagykövet barátságos bejelentése a francia külügyminiszternél semmivel sem enyhítette azt a feszültséget, mely egy német-francia háború lehetőségére az egész világ arculatára kiült. Remegett mindenki, akinek csak veszteni valója akadt. Mert hogy mit jelent egy francia-német konfliktus, mi történnék, ha a Panzer hadihajó megjelenése csakugyan egy világháború beköszöntőjének előhírnöke lenne? — Ki tudná megmondani?!

Pedig csak izelítőt akart a német

kormány szolgálni. Izelítőt, hogy az ő igényei komolyan vevődjenek a marokkói kérdésben. Hogy valahogyan azt ne gondolják azok a hatalmak, amelyek Afrikában gyarmatpolitikát üznek, hogy a németek lemondtak volna arról, hogy ott ők is kivegyék a maguk részét.

A németek hadihajótüntetése tehát nem annak szólt, hogy a német alattvalók biztonságát megvédelmezze, hanem a német nagyhatalmi állás dokumentálásaképpen s azért, hogy el ne bizzák magukat azok a hatalmak, amelyek eleddig hozzáváltak szokva, hogy Afrikában konkurrenciánélkül hódítsák meg lépésről-lépésre az arabok gyönyörű földjét.

Azóta kissé lehültek a felizgatott kedélyek. A momentán veszély elmúlt, de a Damokles kard, mely Marokko forró ege felett lebeg, még ott fenyegeti az európai országok s talán az egész világ békéjét.

Milyen jó nekünk ezt a kényelmes távolból szemlélhetni. Milyen kényelmes nekünk az érdektelen messzeségből nézni, az emberi bírvágy s hatalomratörésvés erős akarását s minden akadály

leküzdését. Pedig talán nem is állunk olyan érdektelenül távol ezektől a világot rengető dolgoktól?! Talán ha Marokko előtt megdördülnek a hadihajók öblös ágyúi, ugyanakkor visszhangot kelt az a mi tengerünk öbleiben is. Triesztben a napokban vízrebocsájtott első nagy hadihajónk, a Viribus Unitis mintha gögösen mosolyogna a mi bátorságunkon s mint titokzatos sfinksz rejtelmesen tekint le reánk. Vajjon ha Németország háboruba elegendnék a hatalmas francia állammal, nem kellene a mi kicsiny tengeri haderónkkal segítségére sietni igaz fegyverbarátunknak és szövetségésünknek, a németeknek?!

E kérdések olyan kellemetlenül bántók, olyan izgalmasan gondolkodóba ejtők, hogy inkább jobb szeretjük, ha nem kell válaszolni reá. Jobb szeretjük, ha e kérdések megoldására soha sor nem kerül s nem kell közvetlen tapasztalatból megtanulnunk azt, mit jelent, ha a nagy hatalmak találkoznak. Találkoznak oly uton, melyen egymást kikerülni lehetetlen s csak egymáson keresztül folytathatják utjokat.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mihályi Ernő bucsuja.

— Hoffmann meséi. —

Olyan tenoristától bucsuzott tegnap Nagyvárad közönsége, aminővel sem azelőtt nem dicsekedett, sem ezután nem fog dicsekedni — ki tudja, meddig! Mihályi Ernő ma a magyar vidéki színpad legelső tenoristája, akinek régen az operánál volna a helye. Gyönyörű, nagy terjedelmű, erős, tiszta csengésű tenor hangja már magában is kincs. Ezt a kincset azonban páratlan tökéletességű iskolázottság és magas zenei képzettség teszi még értékesebbé. Mihályi Ernő nemcsak szépen, hanem bámulatos könnyen és biztosan is énekel, aki fölényesen uralkodik minden szerepén. Színpadon és hangversenyteremben egyformán tökéletes művész. Még pedig izléssel és öntudatosan alakító művész. Minden szerepét a legapróbb részletekig kidolgozza, lelket, életet önt beléjük s az ő énekében megelevenedik, színt, kifejező erőt nyer minden hang. Ez a magas intelligencia feledhetlenül beleléste Mihályi minden alakítását a közönség lelkébe s bizony soká, nagyon soká meg fogja még emlegetni Nagyvárad közönsége a Szigligeti-Színház valamennyi közt legkiválóbb tenoristáját...

Nemcsak mint tenorista elsőrangú tehetség Mihályi, hanem általában mint zenész is. Min-

den hangszerhez ért, képzett karmester és leleményes, ügyes rendező. Az operaelőadások rendezésén mindig megérezük az ő mesteri kezét. A mellett a társadalmi érintkezésben is lebilincselően megnyerő modoru, szellemes, ötletes társalgó, akivel együtt lenni: élvezet. Végzett jogász és orvosnövendék, szóval a művészi jelesség mellett igazi ezermester.

Távozása nagy veszteség nemcsak a színtársulatra, melyben bizony nagy ür marad utána, hanem a nagyváradai társadalomra nézve is, melynek szerény visszavonultsága dacára kedvelt tagja volt. Igaz, Nagyvárad közönségének átlagos zenei képzettsége még alacsony ahhoz, hogy itt Mihályiéhoz hasonló nívóju művészet széles körökben népszerű legyen; a legszebb operaelőadások félig telt házat vonzottak, de a »Rejtélyes ember« fojtogatásait zsúfolt ház nézte végig. Ambiciózus művészre ez nem nagyon lelkesítő. Az is igaz, hogy Mihályi most az ország egyik legintelligensebb városába, Pozsonyba szerződött, melynek zenei képzettsége többre terjed, mint csak a hangversenytermekben a legújabb toalettek fitogtatására. De azért hisszük, nem végleges az a bucsu, melyet tegnap Nagyvárad közönsége Mihályitól vett. Vissza fog ő jönni hozzánk, csak Pozsonyból ideutaztatásban el ne hódítsa tőlünk Budapest.

Tegnap bucsuzása impozáns megnyilatkozása volt annak a szeretetnek, mellyel Mihályit Nagyvárad egész közönsége körülvette. Egyik

legjobb szerepében, Hoffmannban vett bucsut a közönségtől, melynek most még egyszer volt alkalma Mihályi gyönyörű tenorjában és kiváló alakító képességében gyönyörködni. Amint kilépett Mihályi az I felvonásban, percekig tartó taps köszöntötte, mely azután minden énekszám után felcsattant. Maga Mihályi sem várt ilyen meleg ovációt s annyi nemes tüzzel és ambícióval énekel és játszott, amennyi nem a mi sokat csufolt szinkörünk, hanem az operaház közönsége elé lett volna méltó. Minden felvonás végén meg-megujult a taps, a kihívásoknak, ünneplésnek vége sem akart lenni. Mihályinak volt oka igazán meghatva megköszönni az ovációt, melynek a leeresztett gyönyörű pálmag és babérkoszorúk maradvány emlékei is lesznek. A többi szereplők ismindentelkövettek, hogy a bucsust feledhetlen legyen. *Károlyi Leona* a hármast női szerepben kitűnő partnere volt Mihályinak. *Kassay, Kabos, Hunyady, Léovay, T. Fogány Janka, Gózon* olyan sikerült együttest produkáltak, amely méltó keret volt Mihályi bucsuzásához. Szinte kár volt ezt a gyönyörű estét a szinkörben megtartani; sokkal méltóbb helye lett volna Mihályi diadalainak igazi színtere, a kőszínház. Ott kellett volna elbucsuznunk tőle, ahol annyi igaz gyönyörűséget szerzett nekünk.

Bucsuzás? Még mindig azt hisszük a nagyváradai színtársulat színvonala érdekében, hogy csak ideiglenes bucsuzás a mielőbbi viszontlátásig.

Ne féljen és ne
 rettegjen a
 mert kolerától,

Itt a király

KAPHATÓ MINDENÜTT.

legegészségesebb alkalikus
 baktérium mentes
 üdítő és borviz

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 13.

Borzeviózy Albert elnök 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Bemutatja a beérkezett irományokat és kérvényeket.

Napirend előtt.

Lovászy Márton: A házszabályokhoz szól és kijelenti, hogy az elnöknek nem volt joga rendre utasítani tegnap Hock Jánost és ezt csak tévedésből tehette.

Borzeviózy Albert elnök: Joga volt Hock Jánost rendre utasítani. És ez nem tévedésből történt. Hock megsértette a miniszterelnököt, midőn azt mondta, hogy a miniszterelnök csak azzal törődik, hogy a széke ne inogjon. Ez olyan sértés, melyet ma is annak tart. A rendre utasításban nem volt neki sértő szándéka. Kéri a Házat és Lovászyt, hogy nyugodjanak bele eljárásába.

Szerecsányi György: Szintén a házszabályokhoz szól és rosszalja az elnök eljárását, bár az elnök iránt tisztelettel viseltetik. Kijelenti, hogy minél kevesebb a vita, annál kiméletlenebb kritikát fognak a kormánnyal szemben gyakorolni.

Györffy Gyula: Teljes bizalommal van az elnök iránt, aki igazságos a házszabályok alkalmazása körül, de ezek a tények mindazonáltal megengedik az elnöki intézkedéseknek kritika tárgyává való vételét.

Polónyi Dezső: Kéri az elnököt, hogy rektifikálja szavait.

Csermák Ernő: Ő is kifogásolja az elnök kijelentését és véleménye szerint joga van azt szóvá tenni.

Hock János: Kimagyarazza tegnap félreértett szavait. Megengedi, hogy kritikája sértette a miniszterelnök pártjának tagjait.

Felkiáltások balról: Hála! Hála!

Hock János: Kéri a tuloldalt, hogy tegnapi szavait tekintsék a beszédéből folyó okfejtésnek.

Elnök: Amit előbb mondott, azt most is fenntartja, ahhoz sem hozzá tenni, sem elvenni valója nincs. Hock sulyosan megsértette a miniszterelnököt.

Lovászy Márton: Nem dicsérheti meg. (Zaj.)

Elnök: Joga van bárkinek kritika tárgyává tenni a miniszterelnök ténykedéseit, de parlamenti formában. A 222 ik § szerint az elnöki intézkedést nem lehet kritika tárgyává tenni.

Justh Gyula: A vita nem a 222-ik, hanem a 215-ik § pontja körül forog. Ehhez hozzászólni joga van mindenkinek.

Elnök: Helyes volt a 222-ik § alkalmazása. Eppen Justh Gyula is házelnök korában 1906-ban Maniu Gyulával szemben hasonló körülmények között ugyanezt a §-t alkalmazta.

Justh Gyula: Ma is azon az állásponton van, mint volt házelnök korában. Következételességet nem lehet szemére hányni, mert ha ez így volna, akkor a tuloldal nem ülne itt. (Nagy zaj. Jöjjön Návay!)

Návay Lajos: Miután aposztrofálták, kötelességének tartja felszólalni. Koncedálja, hogy az elnöki intézkedések ellenőrzés alatt álljanak. Ha pedig az elnök megsérti a házszabályokat, akkor helye van a bizalmi kérdés felvetésének. A külföldi parlamenti viszonyokat teszi szóvá, ahol joguk volt a felszólalóknak az elnöki enunciaciókat a Házhöz apellálni. Felolvassa az 1906. évi naplót, amely szerint Justh éppen oly értelemben használta a 222-ik szakaszt, mint az most történt, sőt Justh elment odáig, hogy Maniu Gyulától a szót is megvonta, ami nézete szerint helyes volt. Es ezek a precedensek irányadók kell hogy legyenek ma is.

Bakovszky István: Kérdezi, hogy mint lehet a 222-ik §-t a 215 §-sal analóg használni, miután a 222-ik § szerint az elnöki intézkedé-

seket nem lehet kritika tárgyává tenni, a 215 ik § szerint pedig lehet.

Szűllő Géza rövid felszólalása után

Szentiványi Árpád kéri, hogy vessenek véget a házszabály vitának és térjen át a Ház a napirendre.

Bakonyi Samu: Az elnök iránti bizalom kérdését nem lehet összetéveszteni a házszabályokkal. Az elnököt a Ház bizalma emelte az elnöki székebe és így bizalmi kérdés felvetésének helye nem lehet.

Elnök még kijelenti, hogy nem volt célja a 215. §-t gyengíteni.

Még a napirend előtt Benedek János kért szót a házszabályokhoz.

Az **elnök** azonban enuncióván a napirend tárgyalását, nem engedi meg a felszólalást.

Solymossy Ödön báró előadó: Hosszasan ismerteti a javaslatot, mely véleménye szerint tekintettel van az ország pénzügyi viszonyaira is. Mellőzi a javaslatnak közjogi szempontból való bírálását, mert mindenki előtt eminens követelmény az, hogy az ország védereje háboru esetén megtegye kötelességét. Az összes államok fegyverkezésével nekünk is lépést kell tartanunk, mert erős hadsereg a béke biztosítója és ez viszont a kulturális haladás biztosítója. Részleteiben is ismerteti a javaslat egyes tételeit és kéri a javaslat elfogadását.

Baloldal nagy »hoch«-ozásban tör ki. A jobboldalon hosszasan éljenzik a szónokot.

Elnök 10 percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után.

Návay Lajos alelnök foglalja el az elnöki széket.

Benedek János: A házszabályok 240-ik §-a értelmében a házszabályokhoz kér szót. Az 1903. évi precedensre hivatkozva kéri, tekintettel a véderő javaslatok fontosságára, hogy azok a kérvények, melyek a véderővel kapcsolatban adtak be az elnökséghez, teljes szövegükben felolvastassanak.

Elnök elrendeli, hogy a ma bemutatott, Abauj-Torna vármegye kérvénye felolvastassék.

Benedek János: Nem csupán ezen kérvény, hanem az összes eddig beérkezett kérvények felolvasását kéri.

Elnök kijelenti, miután ezen kérvények nincsenek kéznél, azok felolvasását a holnapi ülés napirendjére fogja kitűzni.

Tóth János: A véderő reform ellentétben van alkotmányunkkal, érdekeinkkel és anyagi erőnkkel. Bizonyos, hogy ha a véderő javaslatok az ország érdekeit és vágyait kielégíti, akkor azok óriási hasznára vannak a nemzetnek, de ha ezekkel ellentétben áll, akkor kiszámíthatatlan hátrányára van.

A magyar nemzet soha nem mondott le az önálló hadseregről. Krónikai sorrendben sorolja fel a rendek határozatát, melyek magyar ezredek történetéről szólnak. A magyar király az ő jogait mindig csak mint magyar felségjogokat gyakorolhatta, a nemzet pedig azokat mindig féltékenyen őrizte. Sokáig magyar volt a szolgálati és vezérleti nyelv, melyet önkényesen változtatott meg a bécsi hadügyi vezetés, de ez nem lehet jogforrás, mert az 1807 évi rendi gyűlésen kimondatott, hogy a vezérleti nyelv nem tarthatja a bécsi hadügyi vezetés körébe. Azóta is több feliratban sürgette a magyar nyelv jogainak visszaállítását. Es erre nézve többször királyi ígéretet is kaptunk. Megállapítja, hogy a magyar nemzet a véderő tekintetében mindig ellentétben állott a dinesztíával. A magyar nemzet pedig mindig megadta a királyi felségjogoknak kijáró tiszteletet és azóta ezen tényből, 1874 év óta ilyen obuzus lett. A pragmatika sankció mondta ki közjogi függetlenségünket és az uralkodó országainak együttes birtoklását, amiből a kölcsönös védelem is következik. A kölcsönösséget azonban azóta is nem a külső ellenség ellen használták fel, hanem a magyar haderő leszerelésére és egyesítésére, amelylyel apránként kiölték a magyar hadseregből a lelkesedést és az egységes haderőre való törekvés ma is ugyanezt cselekszi. Pedig a magyar hadseregnek nagyon sokat köszönhet a dinasztia, mert nemcsak szép,

de igaz is volt az a mondás, melyet Mária Terézia mondott; hogy Isten után elsősorban a magyaroknak köszönheti trónját.

Nagy különbség van a magyar és közöshadsereg közt és az a gondolat, hogy a magyar királynak ugyanazon fejedelmi jogai lehessenek, mint a más országok uralkodójának a hadseregben, ellenkezik a magyar alkotmánnyal. A magyar hadsereg csak kiegészítő része az egész hadseregnek, tehát egy önálló tömege a polgároknak, mely a kölcsönös védelemben önálló szervezettel kell, hogy működjék épen úgy, mint az osztrák hadsereg. Hivatkozik Deák Ferencre, aki azt mondta, hogy a magyar hadsereget ezen az alapon tovább lehet építeni. A magyar hadsereg tehát nemzeti hadsereg.

A nyelvi kérdést sohasem tettük felségjoggá, mert ez a nemzetnek legsajátosabb joga. Hiszen ha a nyelv uralkodói jog volna, akkor az uralkodónak joga a törvényhozásnak, a bíróságnak, a hivataloknak nyelvét is megváltoztatni. Hiszen még a magyar nemzeti jelvény és zászló is törvény ellenére van kiküszöbölve a hadseregből, mert az 1848. XXI. t.-c. törvénybe iktatta ezen jogunkat.

A kormány nem tett semmit, hogy a hadseregben a magyar nyelv érvényesüljön. (Tetszés az ellenzéken.)

Ugy látszik, hogy az unjonclétszám megajánlásának jogában is korlátozni akarják a nemzetet. A mostani képviselőház nem illetékes a katonai kérdések tárgyalására, mert a Ház nem a nemzet, hanem a kiváltságos osztályok érdekeit képviseli.

Tóth János beszéde végén határozati javaslatot nyújt be, hogy utasítsa vissza a képviselőház a kormány véderő javaslatát, mert az nemzet és közjogellenes. Szónokot az ellenzék soraiból számosan üdvözlök.

Az ülés egynegyed 3 órakor ért véget.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Bizonyára voltak tegnap sokan a városi közgyűlésen olyan bizottsági tagok, akik felsőhajtottak hét óra felé, mikor a főispán a tanácskozást berekesztette:

— Ha tudtam volna, felé sem jövök a városházánál.

A dolog ugyanis akként esett, hogy a Páris patak rendezési munkálatának kiadása érdekelt sokakat, akik csak vártak türelmesen, hogy mikor kerül erre a tárgyra a sor. A szövő-gyár szerződésénél azonban annyi felszólalás volt, hogy a Párispatak ügyére nem került sor. Így akik e miatt jöttek fel a közgyűlésre hiába vártak, mert csak ma kerül erre a sor.

A tegnapi tárgyalás lefolyása különben a következő volt.

Hlatky Endre főispán elnökölt.

A törvényhatóság tagjai közepes számmal voltak jelen.

A közgyűlés megnyitása után felolvasták a polgármester havi jelentését. Az érdekesebb adatokat már közöltük.

Megemlékezik még a jelentés **Fuchs** Mór főrabbi elhunytáról s a hitközséghez részvét-íratot intéznek.

Ugyancsak a jelentés kapcsán megemlékezik a polgármester a kecskeméti földrendésről. A magyar alföld legszebb városában egyetlen ház sem maradt épen. Indítványozza, hogy a törvényhatóság részvétét fejezze ki a 2000 koronát szavazzon meg a károsultak felsegélyezésére.

A jelentést tudomásul vették s a 2000 koronát általános helyesléssel tudomásul vették.

A jelentés kapcsán **Szokoly** Tamás szólalt fel s kifogásolja, hogy a kolera ellen semmi óvintézkedést nem tett a város, holott más városokban már a legmesszebbmenő óvintézkedéseket foganatosították. Nem ellenőrzik az

utcai tejárusokat, a mézszárszékeket, a kenyérsütőket, pedig ezeknél különös állapotok vannak. A tolyókákat tisztogatni kellene.

Rimler Károly hivatkozik a rendőrségi naplóra, hogy a város megtette a szükséges intézkedéseket.

A Tizza Kálmán emlékére felállítandó szobor előkészítő bizottságában a város részéről a következők választottak be: Dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, dr. Medvigy Gábor, dr. Grosz Menyhért, Gábel Jakab, Reismann Mór, Ullmann Sándor, dr. Adorján Armin, Fleischhacker Gyula, Huzella Gyula, Incze Lipót, Miskolczi Barna, dr. Moskovits József, Rimánóczy Kálmán, Rimler Károly, Komlóssy József, Gerő Armin és Kőszeghy József.

A szövőkötő gyár szerződése

Ezután előterjesztette a városi tanács a kötő szövőgyárra vonatkozó szerződést a város által nyújtandó kedvezményekről.

Dr. Adorján Emil örömmel fogadja a gyártelepülést s bár ellene van a gyárak szubvenzionálásának, de belátja, hogy az osztrák verseny azt szükségessé teszi. Az összes jelentékeny áldozatokat megszavazza, de garancia kell, hogy a befektetési tőke tényleg be lesz fektetve; hogy tényleg 200-400 munkást foglalkoztat, továbbá a telekkönyvi biztosítást 15 év múlva ne töröljék. Ezeket indítványozza.

Rimler Károly rámutat, hogy a szerződés még szigorúbb, mint amit Adorján indítványoz. Ha nem felel meg a gyár a kötelezettségének, a város visszavételi jogával léphet fel a területre nézve. Kéri, hogy fogadják el a szerződést.

Dr. Rozvány Jenő szerint a 12-13 éves gyermekek kizsákmányolása ellen kell tenni valamit, mert a szövőgépek mellett levő egytorma munka teljesen tönkre teszi a gyermekek szervezetét. Mondják ki továbbá, hogy éjjeli munkára nők és 18 éven alóli férfiak ne alkalmaztassanak. Vegyék be továbbá a szerződésbe, hogy 10 órai napi munkaidőnél több nem lehet a gyárban. (Zaj.) Mondják ki, hogy köteles a gyár a munkások testi épségéről, egészségéről gondoskodni. A törvény e tekintetben gyenge. (Moskovits Farkas közbeszól.) Éppen a Moskovits Farkas gyár juttatja ezeket észébe. Törölni kívánja, hogy a részvények egy része Nagyvárad lakosságának tartassék fenn.

Moskovits Farkast meglepte az előtte szóló. A munkást ma már nem kell védeni, megvédi magát. A gyár létesítését akarjuk, tehát ne görbüsünk akadályt elébe kifogásokkal. Fejtgeti a gyárak nehéz helyzetét. Rozvány rossz szolgálatot tesz a városnak, hogy felszólalásával elriasztja a gyáralapítókat. Javasolja, hogy impozáns kifejezést adjon a törvényhatóság örömeinek a szövőgyár felállítására felett.

Dr. Medvigy Gábor kritizálja Moskovits Farkas beszédét. Nem lelkesedik minden körülmények között a gyár alapításért. Ez a gyár csak a gyulai gyár fiókja lesz s ezért indítványozza, miszerint az egész szerződést adják vissza azért, hogy újból tárgyalják olyan irányban, hogy Nagyváradon, mint önálló részvénytársaság, önálló céggel állítsák fel a gyárat.

Dr. Friedländer Samu kicsinyesnek tart minden mást, mert a gyárnál csak az a fontos, hogy tömeges munkáskezelést foglalkoztat. Ha a Rozvány indítványát elfogadják, nem létesülne itt a gyár. Elfogadja a tanács által bemutatott szerződést.

Dr. Moskovits József cáfolja Rozvány beszédét. A munkásvédelmi dolgokat a törvény szabja meg, ezzel szemben nem lehet mást bevonnai a szerződésbe. A szerződést elfogadja.

Rimler Károly ismerteti az előzetes tárgyalásokat. Temesvár sokkal több kedvezményt adott, kevesebb kikötés mellett. 10 évvel ezelőtt ott 50 munkással kezdték meg a gyárat s ma már 500 munkás dolgozik. Gyulán is napi 3 korona a legkevesebb kereset. A szerződésen már nem igen lehet változtatni, mert a vállalkozók komoly emberek s tovább nem mennek újabb és újabb engedelményekkel.

A szerződést általánosságban elfogadták s áttértek a részletes tárgyalásra.

A szerződés legtöbb pontjánál hosszabb-

rövidebb felszólalások voltak s így a szerződést, némi változtatással, elfogadták.

A városi számvevőség személyzetének új megállapítását vita nélkül elfogadták.

A tanács előterjesztette a nyilvános könyvtár kezelési szabályzatát.

Dr. Adorján Armin ismertette a kérdést. A kulturpalota létesítésének támogatását régen ígérik. Addig is, míg ez meg lesz, a nyilvános könyvtár áldását érezni fogja a köz s ezzel is közelebb jön Nagyvárad ahhoz, hogy kultur város legyen. Ajánlja a szabályzat jóváhagyását.

A szabályzatot elfogadták.

Interpellációk

Mivel 6 óra már elmúlt, az interpellációkra tértek át.

Dr. Moskovits József sérelmesnek, sőt a helyi ipar lebecsülésének tartja, hogy a város Vácra rendelt egy kocsit. Nagyváradon ki van fejlődve ez az ipar, sőt van egy kocsigyár, amely külföldre is megelégedésre szállít s a nagyváradai postaigazgatóság részére is ez a gyár szállítja a postakocsikat, megelégedésre. Kérde, hogy mi az oka a helyi ipar mellőzésének?

Komlóssy József gazd. tanácsos válaszolt. A multban is mindig Budapestről szerezte be a város a kocsikat. Ezt is Budapestről rendelték. Vannak olyan szükségletek, amelyeket Nagyváradon nem lehet beszerezni. Még két kocsit kell, ezeket Nagyváradon rendelik meg.

Rimler Károly polgármester elismeri, hogy Nagyvárad kocsigyártó ipara az utóbbi időben fellendült. A jövőben nem rendelnek idegenből kocsikat.

Dr. Moskovits József tudomásul vette a polgármester ígérete folytán a választ.

Weiss Lajos a Holdvilág-utcán diszkrét büzös pocsolják, valamint a Népfürdő ügyében szólalt fel.

A polgármester választ tudomásul vették. Dr. Hoványi Géza a négy év óta nélkülözött uszoda ügyében interpellált. Röviden csak annyit kérde: Mikorra van kilátás az uszoda létesítésére?

Komlóssy József gazd. tanácsos kijelentette, hogy az Ezredévi-emléktérnél a Körös mederbe szándékoznak az uszodát építeni, betonból. Mivel ez összefügg a vízfolyás kérdésével, a terveket áttették a kulturmérnöki hivatalhoz, ahonnan még nem érkezett az ügy vissza.

Dr. Hoványi Géza a válasza a következőket tette:

— Mivel helytelen irányba lett a dolog terelve, közelebb e tárgyban önálló indítványt tesztek.

Ezzel a közgyűlés első napja véget ért. A még hátralevő ügyek tárgyalására ma kerül sor.

A miniszterelnök Kecskeméten. Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök vasárnap délelőtt Kecskemétre utazik több képviselő és miniszteri tisztviselő kíséretével.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

Ujabb klerikális „üzelmek“.

A gyulai főgimnázium új igazgatója.

Azt már megszoktuk, hogy a liberalizmus cégére alatt szabadkőműves tendenciákat szolgáló lapok és lapocskák mindent felhasználnak, hogy az egyházat a katolikus intézményeket, főpapokat támadják s nem törődnek azzal, hogy támadásuk alapja igaz-e, vagy nem. Alig van nap, hogy ilyen hazug hírekkel ne igyekeznének félrevezetni hiszékeny olvasóikat, bizonyára egy gondolkodván, hogy azok ugyanis megemésztének minden bolond gombát. Céljukat el is érik, annál inkább, mert a vidéken is vannak feles számmal lapok, amelyek kapva-kapnak ezeken a szemenszedett hazugságokon s igyekeznek még nagyobb szenzációvá feldolgozni ezeket a költött híreket.

A »modern« ujságírók kitűnően tudják kezelni azokat a dolgokat, amelyekkel megérálgalmazhatnak mindent, ami katolikus, vagy a katolikus vallással összefügg. Most itt, holnap amott leplezik le katolikus papok, egyházi férfiak »visszaéléseit«; fedeznek fel óriási »botrányokat« zárdákról, katolikus iskolákról; beleártják magukat az egyház legbensőbb ügyeibe s mikor kitűnik, hogy a szenzációs dolgok merő hazugságok, — egyszerűen hallgatnak; egy sorral sem emlékeznek meg többet a dologról, nehogy az általuk félrevezetett közönség belelásson a kártyájukba. Másnap azonban újabb szenzációt találnak ki a katolikus egyház gyalázására.

Hónapokig gyalázták Barkóczy államtitkárt, mert nyíltan megmerete bolygatni kisded számításait, s a kongregáció hívének vallotta magát. A képtelennél-képtelenebb meséket találták ki, csak hogy befektetessék azt a férfit, aki a jövő érdekében igyekszik megtisztítani a középiskolákat azoktól az elemektől, akik tönkre tenni igyekeznek a fiatal, tapasztalatlan lelkeket. Nem is kívántak kevesebbet, mint Barkóczy fejét.

Mikor azután látják, hogy a jerichói lármával nem érnek cél, elől kezdik a rágalmakat.

Tegnap egyszerre két fővárosi esti lap: Az Est és a Magyar Esti Lap arról cikkeznék, hogy a klerikalizmus ismét felütötte a fejét, s Barkóczy folytatja sötét tervének kivitelét. A középiskolákba oklevél nélküli papokat neveznek ki rendes tanárokká, sőt a nagyváradai püspök a gyulai r. kath. főgimnáziumba a megüresedett igazgatói székbe Barthos József áldozárt, eddigi vallástanárt nevezte ki, akinek nincs tanári oklevele.

Ez a hír is olyan, mint a szabadkőműves lapok többi hazugsága.

Ezzel szemben az igazság az, hogy a gyulai r. katolikus főgimnáziumba, a nemrég elhalt igazgató helyére gróf Szechenyi Miklós nagyváradai püspök, jogánál fogva, Némethy József nagyvárad egyházmegyei áldozárt, okleveles középiskolai tanárt nevezte a főgimnázium igazgatójává, mint azt annak idején a Tiszántul közölte is.

Tehát a klerikalizmus újabb »üzelméről« szó nem lehet, hanem egy újabb alaptalan rágalommal igyekeztek ismét félrevezetni a közönséget.

—14—

Oberwalder és Ladstädter
udvari kalapgyárosok
szalmakalap készítményei legkedvezőbben
REICHARD áruháza
özégnél kaphatók. 115 A

UJDONSÁGOK.

* **Hivatalos ebéd a nagyprépostnál.** Dr. *Belopotocsky* Kálmán v. b. t. tanácsos a váradai káptalan új nagyprépostja, tegnap adta az első hivatalos ebédet, melyen jelen voltak: Gróf *Széchenyi* Miklós, megyés püspök, dr. *Miskolczy* Ferenc, Bihar megye főispánja, *Fetser* Antal püspöki helynök, *Papp* Miklós pénzügyigazgató, *Fráter* Barnabás alispán, dr. *Karsch* Lollion kanonok, *Siket* Traján postaigazgató, gróf *Zichy* Fridos, *Ránffy* Zsigmond, a hadapródiskola parancsnoka, dr. *Vucskics* Gyula esperes, dr. *Schweiger* Ede és dr. *Imrik* Gusztáv ügyvédek, *Török* László erdőmester, *Benicsik* László főerdész, *Boros* Bertalan katonalelkész, *Gellért* László jószágkormányzó. Távolmaradásukat kimentették *Hlatky* Endre főispán, *Rimler* Károly polgármester és *Szentkereszty* Zsigmond báró táblaelnök. A házigazda szerzetessel köszöntötte vendégeit, kiemelve, hogy kedves alkalomnak tekinti ezt is, megismerkedni a város és megye társadalmával. A vendégek nevében *Miskolczy* főispán emelt poharat a házigazdára, kívánva, hogy sokáig élvezze új méltóságát. Fél négykor asztalbontásra került a sor és szívélyesen vettek búcsút a vendégek a kegyelmes házigazdától.

* **A hadapródiskola évváró ünnepélye.** A nagyváradai honvéd-hadapródiskola 101. évének 18-án, kedden tartja évváró ünnepélyét. Az intézet parancsnoksága és tanári kara a növendékekkel együtt mindent elkövetnek az ünnepély sikere érdekében. Eddig 1200 meghívót küldöttek szét. Az ünnepély kezdete délután fél 6 órakor lesz. A változatos és igen érdekesnek ígérkező produkciók után étlap szerinti vacsora lesz a szabadban. A vacsorát tánc követi.

* **Külön telefon a büntügyi osztályhoz.** *Jánossy* Gyula büntügyi alkapitány beadványt intézett Nagyvárad város tanácsához, amelyben kéri, hogy hivatalába önálló telefon vezetéket készíttessen a város, mert a mostani mellékállomással nem lehet kellőleg boldogulni; különösen a vidékkel nem lehet sürgősen beszélni, ami pedig büntügyeknél nagyon fontos. Gerő Armin főkapitány teljesítendőnek találja a kérelmet.

* **A komádi pályaudvar kibővítése.** Komádi községe kérelemmel járult a kereskedelmi miniszterhez, hogy a pályaudvar rakodó helyét bővítsék ki, mert a jelenlegi állapotban már nem felel meg a nagy forgalomnak. A miniszter tegnap értesítette a vármegyét, hogy a kibővítési munkálatok megkezdését már el is rendelte.

* **Áramszünet.** Nagyvárad város villamos műve jelenti, hogy vasárnap azaz folyó hó 16-án déli 12 órától 1 óráig az áramszolgáltatás — a kapcsolótáblán végzendő munkálatok miatt — szünetelni fog. Ez az áramszünet a villamos vasut forgalmát nem érinti.

* **Eljegyzés.** *Beóthy* Odön vámoslázi körjegyző kedves és szép leányát Klárikát tegnap jegyezte el *Fodor* Mihály berettyószéplaki körjegyző. Az eljegyzés Vámoslázon ment végbe szűk családi körben.

* **A népfürdők összeírása.** A belügyminiszter tegnap körrendeletet intézett Bihar vármegye alispánjához és meghagyja, hogy a vármegye területén levő összes népfürdőket irassa össze. Az összeírást rövid időn belül kell foganatosítani. Azt hisszük, könnyű dolga lesz a hatóságnak, mert a vármegyében alig van fürdő.

* **Nagyvárad kereskedők Debrecenben.** Egyik debreceni lap írja: Az új városi bértáza bolthelyiségei, úgy látszik, igen kapósak lesznek. Csak két év múlva lesz készen az új bértáza, ha ugyan készen lesz, de már is jönnek az ajánlatok — Nagyváradról is. Eddig már két ajánlat érkezett a pakfon városból: *Moskovits* Farkas cipőgyára és *Glücksman* Armin női divatkereskedő cég kér bolthelyiséget, még pedig azzal, hogy annyi bért fizetnek érte, amennyit a város kér.

* **A mezőgyáni község háza.** Mezőgyán község képviselőtestülete elhatározta, hogy a jelenlegi község háza helyett új község házat épít, melynek fedezésére 22,000 korona kölcsönt vesz fel. A határozat ellen *Ladányi* József többet magával felebbezést adott be, melynek alapján az ügy a belügyminiszterhez került. A miniszter a felebbezésben felhozott okokat nem találta alaposnak és ezért a képviselőtestület határozatát hagyta jóvá.

* **Mérget ivott tévedésből.** *Urszodán* Katalin mosónő tegnap délután munkája közben megszomjazott s viz helyett, tévedésből 1 pohár marólugdatot ivott. A gyorsan ható folyadék a szerencsétlen mosónő száját és bázisját égette össze. A mentők a sérültet az izraelita kórházba szállították, ahol az orvosok azonnal gyomormosást alkalmaztak s így sikerült a szerencsétlent az életnek megmenteni.

* **Sztrájk a Tátray gyárban.** A Tátray-féle vasöntőde és vagon-gyár részvénytársaság mint a sztrájkba léptek. A sztrájkolók béremelést követelnek. A szociálista szakszervezeti központ mint a sztrájkolók részére Nagyváradot zárlat alá helyezte, ami annyit jelent, hogy Nagyváradon szervezett mintasztrájosnak egy műhelyben sem szabad munkát vállalnia s az átutazó munkanélkülieknek sem szabad a városba jönniük.

* **Adományok a Mensa javára.** Szabó István ur 10 koronát küldött a nagyváradai kir. jogakadémia Mensájára. A kegyes adományért hálás köszönetet mond dr. *Bozóky* Alajos, m. kir. udvari tanácsos, igazgató.

* **Nogi budapestre jön.** Nogi, az orosz-japán háború diadalmas hőse most Bécsben van. Régi barátunk nekünk magyaroknak s a háború befejeztével ajándékot is kapott tőlünk. Akkor nagy bizottság alakult, amely egy drága diszkardot akart ajándékozni a főparancsnoknak de Japánban csak a mikádó engedelmével lehet ajándékot elfogadni s a mikádó nem engedte, hogy a drága diszkardot elfogadják.

— Már huszonhárom esztendővel ezelőtt voltam Budapesten — mondta Nogi egy bécsi barátunknak — s el voltam ragadtatva ettől a nagyszerű várostól. Csodáltam szépségét s bámultam az embereket, milyen sokat dolgoznak ennek a városnak naggyá, hatalmassá való fejlesztésén. Az volt a tervem, hogy 15-én megyek Budapestre. — Különbözn is a viszonyok ugyanazok, mint voltak 23 évvel ezelőtt. Akkor azt mondták nekem Bécsben, hogy Bu-

dapestet nem érdemes megnézni, mert pusztaság s a betyárok az utcán garázdálkodnak.

S mosolyogva tette hozzá:

— De 23 éve sem hallgattam ezekre. — Szombaton Pestre megyek s hétfőig ott leszek.

* **Öngyilkos leány.** Szomorú szerelmi tragédia játszódott le az egyszerű, szürke Mezőgyán községben. A falu egyik legszebb és leggazdagabb leánya *Nagy* Teréz öngyilkosságot követett el, mert nem lehetett azé, akit szeretett. Egy szegény legény volt a választottja, aki már meg is kérte a kezét, azonban a szülők kereken visszautasították a szegény fiút és egyszersmindenkorra megtiltották neki, hogy a leánnyal beszéljen. A leány annyira elkeseredett e miatt, hogy még ezelőtt egy héttel marólugot ivott. A megrémült szülők azonnal orvosért mentek, aki mindent elkövetett, hogy megmentse a leányt az életnek. Azonban nem lehetett segíteni. A leány egy heti hosszas szenvedés után tegnap reggelre meghalt.

* **Névváltoztatás.** *Soberer* Ábrahám nagyváradai lakos, valamint *László* nevű kiskorú gyermeke családi nevének »Szirmai«-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

* **Akik nem kapnak drágasági pótlékot.** Nagyvárad város január havi közgyűlése *Fablonszky* Emil városi adópénztárnoknak és *Markovits* Sámuel tb. főszámvevőnek drágasági pótlékot szavazott meg, még pedig azon a címen, hogy a város e két derék tisztviselője aránytalanul kevesebbet kapott az államségélyből, mint a többi városi tisztviselő. A belügyminisztertől tegnap leirat érkezett, mellyel megsemmisítette a közgyűlés határozatát, megtagadva a drágasági pótlék kiutalását. A miniszter azzal indokolja az elutasítást, hogy az egyenlő elbánás elvét sértené a pótlék utalása, mert vannak többen oly városi tisztviselők, akik az államségélyből szintén keveset kaptak.

* **A Bunyitay-liget veszedelme.** *Fehér* Imre városi főkertész beadványt intézett a városhoz, amelyben kéri, hogy a Bunyitay-ligetben tiltsák el a kocsiteher forgalmát, mert a növényzetet teljesen tönkretesz az utak óriási pora s így hiába való minden gondozás. Gerő Armin főkapitány teljesen indokoltan tartja a főkertész kérelmét, mert a mai állapotok a parkra költött kiadás csak kidobott pénz.

* **Karper József kegydíja.** Az elmekórházi felügyelő *Karper* Józsefnek nyugdíjba menetele alkalmával a megyei nyugdíj bizottság csupán a vármegyénél eltöltött szolgálati éveit számította be a nyugdíjba. Az így megállapított nyugdíj igen kevés összeget tett ki, miért is *Karper* kegydíj iránt folyamodott a kórházhoz. A kérelemmel hétfőn foglalkozott a kórházi választmány, mely a volt felügyelőnek 240 kor kegydíjat állapított meg a nyugdíjhoz kívül.

* **Buziásfürdő,** mint azt levelezőnk írja, az idén rendkívül nagy látogatottságnak örvend, különösen a külföldi, nevezetesen a román és bolgár fürdővendégek száma mutat öröndetes emelkedést. A fürdő nagy vonzó erejét az újonnan furt három új, rendkívül nagy mennyiségű radioaktív szénsavas vizet szolgáltatató forrás és az új fürdők képezik, melyek a legnagyobb igényeket is kielégíteni képesek. A nagyszámú szívbetegeken kívül, kik hazánk egyetlen gyógyfürdőjét mind nagyobb számban látogatják, igen nagy számban vannak vese és hólyagbeteg is, kiket a már világhírű *Phönix- és Szent Antal* forrás radioaktív vize vonz Buziásfürdőre. A gyönyörű virágpompában álló nagy park ózondus levegője, a kitűnő ellátás, mind megannyi elsőrangú tényező, melyet kevese helyen talál meg a beteg. Hogy a fürdőigazgatóság változatos szórakozásról, a lehető legnagyobb mérvben gondoskodik, szinte felesleges kiemelni.

x **Fontos, Vadászok figyelmébe!** Minden vadász tudja, hogy jól löni csak jó fegyverrel lehet, tehát a közelgő vadászati szezonra hogy készen álljunk, vizsgáljuk meg fegyvereinket és azokat, ha hibásak, kijavítás végett küldjük Ladányi J. puskműves mesterhez, Rákóczi-ut Moskovits palotába, hol állandóan nagy raktárt találunk a legmodernebb fegyverekből és a leg jobb töltényt is csak itt szerezhetjük be. Telefon szám 269. M. kir. lőpor áruda.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK** cég alatt.

Kiváló jóságú modern és izléeses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb kályhák

állandóan raktáron vannak. Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközölhetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel **Óváry Testvérek kályhás iparosok** (Óváry Lajos utóda). **Csengeri-utca 27. szám.**

x Néhai főtitkár **Makutz Ernő** hteol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* kiárusítom. Benkő A. könyvkeres. Rákóczi-ut 10. sz.

Törlesztéses kölcsön:

Feltételek:

Teljes árfolyam 5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája **Nagyvárad, Lévy-palota, Eszredévi emlék-tér sarok.**

* **Vizsgakra előkészít** szerény igényű képezdész, polgáristákat javító, vagy pótvizsgára előkészít. Cim a kiadóhivatalban.

Siessünk

Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki lettár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek **olcsón eladásra.**

Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha diszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakaríthatunk**, ha menyasszonyi kelenyénket itt vesszük.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhivom figyelmüket. Okvetlen nézék meg.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

x **Kiadó** egy butorozott szoba 2 ágygal egy vagy két fiatal embernek mindennap, Teleky-utca 11 sz. alatt.

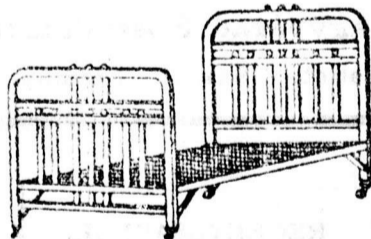
FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

x **Tavaszi vásár.** Tisztelettel értesitem a mt. nagyközönséget, hogy a csillár és fémáru gyártást megkezdtem s ennél fogva raktáron levő csillár készletemet helyszűke miatt gyári áron, sőt normális elfogadható áron elárúsítom. Régi csillárok átalakítása, galvanizálása, fémáruk rezezése, niclekezése, butorvasalás, portáldiszek stilszerű készítése rajz és terv szerint. *Stern*, Bémer-tér, Telefon 556.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székrenyág 3 matracal 20 korona

Sodronybetűt 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek és szombat: Cigányszerelem. (Fedák Sári felléptével a kőszínházban.)
Vasárnap d. u. Goldstein Számi, este: János vitéz (Fedák Sári felléptével a kőszínházban.)
Hétfő: Babuska. (Fedák Sári bucsuja.)

Goldstein Számi. Vasárnap dé után a Szigligeti-Színházban félhelyárral az elévülhetetlen népszerűségű Goldstein Számi kerül

színpadra. E: a kacagtató fővárosi életkép ma is a legnépszerűbb bohózat. Kétségtelen, hogy vasárnap dé után zsutolásig megtelik a Bémer-téri színház.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

V.

A nagyváradai róm. kath. népiskolának 42-dik értesítője az 1910-1911. tanévről. Köszli Halmos András.

Az értesítő bevezetéseképpen Halmos A. az ingyenes elemi népoktatást ismerteti, ezután szintén H. A. a hiterkölcsi életéről elmélkedik. A tanév szeptember 5-én kezdődött 223 növendékkel. Az iskola történetében jelentős és szomorú esemény volt Kugler Albert iskola-gondnok halála, akinek helyébe új gondnokul Des Escherolles Kruspér Gilbertet nevezte ki a káptalani helynök. Iskolai ünnepélyek voltak szeptember 10-én Erzsébet királyné emlékére. Október 4-én Ő felsége nevenapján, október 6-án az aradi vértanúk emlékére, október 24-én a szabadságharc egyik váradai vértanujának gyászünnep, november 19. Erzsébet királyné emlékünnep, március 15-én a szabadság hajnalának emlékünnep, április 11-én az 1848-iki törvények szentesítésének évfordulója, május 2-án a millenniumi emlékünnep, május 16-án. »Madarak és fák napja.« Február 5-én iktatták be Halmos András tanítót Bérczi János tanító örökébe. Az így megüresedett kántor-tanítói állásra Székely Lajos derecskei kántortanító neveztetett ki. Az intézet igazgatója dr. Vucskics Gyula esperes-plebános többször látogatta meg az osztályokat.

Az iskola egészségügyi állapota szomorú volt, mert a ragályos betegség az elmúlt iskolai évben jobban pusztított, mint az előbbieknél. Különösen az I. osztályt érte a csapás. Három ízben kellett a ragály miatt bezárni. Egy fél hónapig majdnem mind a négy osztály szünetelt. Kitüntetést is kapott az iskola, amennyiben a »Gyermektanulmányi Társaság« által pünkösztkor rendezett kiállításon az iskola IV-ik osztálya a kiállított szép tárgyakért oklevelet kapott. A szegény tanulókat szokás szerint ez évben is segélyezték, amennyiben az igazgató által kibocsátott gyűjtőívben a káptalan tagjai, valamint a város közönsége 330 koronát adott össze, amelyből s az alapítványi kamatokból jó meleg ruhaneműket és tanszereket vásároltak. Az ifjúsági könyvtár a tanév végén 183 kötetből állott 199 K 68 fill. értékben. A tanítói szakkönyvtár és szertár is öröndetes-n gyarapodtak az elmúlt iskolai évben. A növendékek vallás szerint: r. kath. 174 (79 százalék) gör. kath. 7 (3 százalék) gör. kel. 7 (3 százalék) ref. 12 (5 százalék) Erdekes statisztika van az értesítő végén, amelyből látjuk, hogy a nagyváradai róm. és gör. kath. népiskolába járó tanulók létszáma az 1910-11. tanév végén 2426. A jövő iskolai évre való beiratkozás szept. 1. 2, 4 és 5-én d. e. 9-11, d. u. 3-5 óráig tart. Pótvizsga (díjmentes) szept. 1-én tartatik. Beiratási és tandíj nincs, de 50 fillér ifjúsági könyvtárdíjat tartozik minden növendék fizetni. Magánvizsgálatok a beiratási napok bármelyikén tehetőek és díja 30 korona. A tanév ünnepélyes megnyitása Veni Sancte! szept. 8-án lesz, de a tanítás már 6-án elkezdődik. —y.

VI.

A nagyváradai női kereskedelmi tanfolyam értesítője az 1910-1911. tanévről, szerkeszti özv. Rechten Bauer Zsófia igazgatónő.

Husadik évét fejezte most be ezen erős fejlődésnek indult intézet. 52 növendéke volt a tanfolyamnak az elmúlt iskolai évben; azért nem több, mert többet nem vettek fel. Így is csak nagynehezen tudott az 50-en felül még 2 növendék bejutni. Az elmúlt iskolai év nevezetesebb eseményei: ápr. 1-én előadást tartottak a váci vakok intézetének növendékei.

Gyönyörű produkciókat mutattak be a szegény vakok; olvastak, irtak, szavaltak, énekeltek, kézimunkát végeztek, persze a saját maguk módszere szerint. Dr. Simonyi Ernő főreáliskolai tanár ápr. 29-én tartott a tanfolyamon előadást a cseppfolyós levegőről. Május 17-én megtekintették a növendékek a Moskovits-féle cipőgyára.

Az új iparoktatási főigazgató Magyar Endre ápr. hó 19—20-án látogatta meg az intézetet, teljes megelégedését fejezve ki a látottak és hallottak felett. A jun. 21-én tartott szóbeli vizsgálaton dr. Scholtz Agost budapesti tud. egy. ny. tanár és Markhot Jenő ipartelügyelő a keresk. miniszteriumban, mint miniszteri biztosok vettek részt. Vizsgálatra állott a tanév végén 49 növendék. Vallás szerint r. kath. 13 (27 százalék), g. kath. 2 (4 százalék), g. kel. 1 (2 százalék), ref. 10 (20 százalék), ág. ev. 2 (4 százalék), izr. 21 (43 százalék). Tanulmányi előmenetel szerint: senki sem bukott meg. A tanfolyam időtartama 10 hónap. A jövő tanévre a beiratások szept. 1—4-ig bezárólag d. u. 3—5-ig tartanak. Az ünnepélyes megnyitás szeptember 7-én d. u. 3 órakor lesz. Tandíj 100 korona. — 7.

Igazságszolgáltatás.

A templomrabló bünei.

Négy templomot rabolt ki.

Egy elvetemült gonosztevő állott ma a kir. törvényszék büntető tanácsa előtt: Simon Ferenc hagymádfalvai molnárlegény. A legszembetűnőbb helyet a templomot kereste ki rablásainak célpontjává, hogy az ott levő értékes aranyezüst tárgyakból könnyű szerrel pénzt szerezzen magának és szeretőjének Szilágyi Máriának, akivel közös háztartásban élt. Dolgozni nem akart, munkát nem vállalt, hanem így rablás útján igyekezett mind több vagyont összeharcolni.

A templombetöréseket egymaga végezte és pedig oly agyafurt ügyességgel, hogy nem tudták sokáig elcsipni. Hagymádfalván, Csulyafalván, Mezőtelegden, Csikfalván rabolta ki a templomokat még ez év április havában. Minden értékes tárgyat magával vitt. A csendőrség lázasan kutatott a tettes után, azonban minden igyekezet hiábavaló volt.

Utoljára ez év április végén egyik társával Lingurál Kosztival egy malomból 3 gépszíjat lopott el, amit itt Váradon akart értékesíteni. Be is hozták, azonban a rendőrségnek gyanus volt a viselkedésük s letartóztatták őket. Ekkor azután kiderült, a több rendbeli rablás is.

A mai tárgyaláson beismerte a tettét. A törvényszék Mór Pál elnöke alatt tárgyalta az ügyet, ügyész Vattay József, védő Fényes Odon dr. volt. Simon Ferencet a törvényszék 2 évi fegyházra ítélte, büntársai közül Lingurál Kosztit 6 havi börtönrre, Szilágyi Máriát pedig 14 napi fogházra.

TÁVIRATOK.

Négyezer korona az újságíróknak.

Budapest, július 13.

(Tud. táv.) Szaczellár György országgyűlési képviselő a Magyar Újságírók Nyugdíjintézetének 4000 koronát adományozott abból az alkalomból, hogy a nyugdíjintézet most ünnepli fennállásának harmincadik évét.

A primási iroda új igazgatója.

Esztergom, július 13.

(Saját tud.) Vaszary Kolos bibornok, hercegprimás Andor György primási iroda igazgató utódjává dr. Csárszky István hercegprimási titkárt nevezte ki.

Rémület Lisszabonban.

Lisszabon, július 13.

A mai lapok egy titokzatos esetről adnak hírt, amely lázba hozta az egész várost. Arról van szó, hogy a Szent György-erődbe éjszakánként idején be akartak hatolni a monarchista összeesküvők, de az őrség puskatűzzel elriasztotta az éjszakai támadókat. A Szent György-erődben van elhelyezve a 15. gyalogezred és egy katonai lőszertár is van ott. Kétségtelen, hogy a royalisták ezt akarták hatalmukba keríteni. Az őrség fellármázta az erődben levő egész ezredet, akkor aztán fényszórókkal világították meg a környéket, de a monarchista összeesküvők elszéledtek. Mától fogva az erőd őrségét megkettőztették.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaplás nélkül is készít **kitűnő hírnevű**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

REGÉNYCSARNOK.

BÖSKÉ

Irta SARKADI NAGY SÁNDORNÉ

(Folytatás.) 24

Az unokatestvérek őszinte örömmel üdvözölték egymást.

— Oh! mennyire megerősödöttél megfűfiasodtál kiáltá élénken Margit utolsó találkozásunk óta!

— Mily szép hosszuruhás leány vált belőled Margit, úde egészséges vagy, mint egy szép rózsabimbó.

— Nem hasonlít most rózsához, mert akkor megfűgynék e nagy hidegben, eleget fádom így is. Tudod mit Bandi leoldom korcsolyámat, s sétáljunk egyet. Olyan hideg van s ma semmi kedvem sincs korcsolyázni.

— Ezzel elsieltett s pillanat múlva, ismét unokalivére mellett volt, s Máli nénit előzőleg értesítve elindultak egy gyors sétára az Andrássy-utra.

— Edes Bandikám egy nagy kéréssem van hozzád, egész röviden előadom rögtön

csak ígérd meg, hogy teljes teni fogod azt, nem szeretnék tőled kosarat kapni.

— Mint én tőled annak i ején?

Valld be hogy a kosár neked, habár kérés nélkül adatott is igen kellemes, s a mi a fő kölcsönös volt?

— Egy ilyen szép unokanővértől mint te vagy nem lehet a kosár kellemes. Azonban nagy szerencsétlenségtől óvjad meg magad általa, mert ilyen rideg érzésnélküli ember oldalán, mint én vagyok, szerencsétlen sorsa volna a szegény asszonyoknak!

— S ezért nem is házasodol? jegyzé meg finom gunnyal Margit. Azonban elég ebből ennyi, ez túl haladott álláspont. Tejesítéd az előbb említett kéréssem vagy nem?

— Ha lehet — igen!

— Nos hát akkor mindjárt ki is rukkolok veled! Látod Bandi én itt Somlyayék vendége vagyok s egész ismeretlen az itteni társadalomban, milyen bolog lennék, ha a holnapi bálon te is jelen lehetnél, s táncosokat s egy kis jó mulatást biztosítál ott számomra.

— A te megjelenésed nem szorul arra, hogy mulatságodról más gondoskodjék Margit, azt úgy is tudhatnád!

— A leányka elpirult ártatlan hazugságán s zavartan mondá: Ez tehát annyit is jelenthet hogy kéréssem nem nyer teljesítést ugy-e András?

— Azt egy szóval sem mondtam, elmegyek, ha óhajtod Edes anyám mint egyik bánya fog ott szerepelni. Őszintén szólva óriási elfoglaltságom nem engedte, hogy az idei bálon részt vegyek, de a kedvéért örömmel megyek, sőt még azt is ígérem, hogy amit évek óta nem tettem, táncolni is fogok.

— Ami egyáltalában nem lesz áldozat mert... ha tudnád ki lesz ott?

— Ki? — kérdé meglepetve Maglódya.

— Zsadányi Alice.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A kamara értesítése. A m. kir. nagyvárad honvéhadapród-iskola parancsnoksága, a f. 1911. évi szeptember hó 1-től az 1912. évi december hó 31-ik napjáig terjedő időben szükséges liszt, fűszer, kenyér, hus és hús-neműek, zsír, tej és tejtermékek stb. szállásának biztosítására pályázatot hirdet. — Pályázati határidő 1911 évi augusztus hó 14 és 16. A pályázatra vonatkozó részletes feltétele a nevezett hadapródiskola gazdasági hivatalában (főépület, 56 sz.) megtekinthetők. Nagyvárad 1911. július hó 13. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

Határidők zarálatata:

Apr lisi buza (1912)	— —	11.71
Októberi buza	— —	11.42
Októberi rozs	— —	9.38
Októberi zab	— —	8.08
Májusi tengeri (1912)	— —	7.66
Juliusi tengeri	— —	7.74
Augusztusi tengeri	— —	7.14
Augusztusi repce	— —	14.70

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiók-

jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	845.50
Osztrák hitelrészvény	— —	671.—
Jelzálogbank	— —	489.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	596.—
Salgótarjáni kőszén	— —	659.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Fürdői menetrend. NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	8 10
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdő ér.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad ér.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	8 81
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő ér.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 30	3 00	5 40	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad ér.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképezési lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön néma épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

12 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, hővitelét, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden a szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása utólérhetetlen.

A Biharmegyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapirokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra. 161

**MEGELŐZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPŐGYÁR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület)

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 > francia szájviz	25 >	1 tégely Margit krém	40 >	1 Gillette utánzatu borotva készlet	1 > 50 >
1 > száj szagtalantó	50 >	1 > Diana krém	65 >	1 valódi serté hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >	1 drb Dianna szappan	65 >	1 dublé bajuskefe	20 >
8 > Thymol	20 >	1 dob Lickner puder	88 >	1 valódi serté ruhakefe	45 >
1 > Stomatin	20 >	1 üveg amerikai petrol	1 frt 20 >	1 körömkéfe	05 >
1 > tégely Odontin togpaszta	55 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	85 >	1 fekete champos	12 >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Picavan	98 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	12 drb Royal angol cipő krém	96 >
1 üveg Bay Rum	85 >	8 drb francia ibolya szappan	50 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > Jera violette brillantín	80 >	1 > Kielhauser ibolya gycerin szappan	28 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillantín	15, 22, 35 >	1 > Speick szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 > folyékony brillantín	50 >	1 > Windsor szappan	28 >	1 mtr vörös gumicső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 tubus kaloderma	98 >	Egynegyed Ko Brunz watta	35 >
1 > kivonat	75 >	1 > Beloderma kézfinomító	28 >		
1 drb bajusakötő	15, 20 35 >	1 üveg tégely tejörém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, víz hőfoka 5.° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csúz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknek, idült méh és petefészkek gyulladások, méh-hurut, medencebéli -ejtszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknek, sárgaság és epeköveknél, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **iszap** fürdők. Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 350 kényelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos éllap-árak, elsőrendű cigányzene, vasárnaponként katonazene, tennis-pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. — Posta, távirida, interurbán telefon. — Curtaxe és zenedij nincs. Prospektust küld az igazgatóság.

342

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

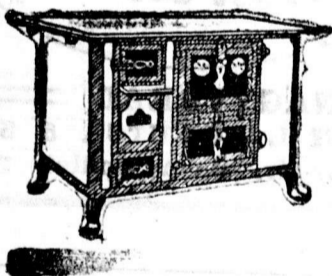
Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

M. kir. államvasutak igazgatósága.
ad 153020 sz. F. I.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától azt az értesítést vettük, hogy a f. évi május hó 1-től érvényes nyári menetrend tartama alatt a Budapest nyugati p. u-ról este 10 óra 15 pkor Bázisra és Bázisról d. u. 4 óra 28 perckor Budapest nyugati p. u-ra indított hálókcsi július hó 1-től augusztus hó 31-ig bezárólag Jassenován á Oravicóig, illetve Oravicáról fog közlekedni.

Budapest, 1911. június hó 16-án.

A forgalmi főosztály igazgatója h:

Horánszky.

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10—	12-50	14-50	17—

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	3-60	4-80	5-60

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.

Modern konyhaberendezések zománcos és Alumínium edényekből

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.